

JORDBÄRSMUREN - ÅLBO NATURRESERVAT

<u>Beslutets innehåll</u>	sid
Uppgifter om naturreservatet	2
Beskrivning av naturreservatet	2
Ärendets beredning	3
Områdets betydelse samt behovet av naturskydd och vård	4
Länsstyrelsens beslut	5
Ändamålet med reservatet	5
Reservatsföreskrifter	5
A. Föreskrifter om markanvändningen	5
B. Föreskrifter om visst intrång	7
C. Föreskrifter gällande allmänheten	7
D. Föreskrifter om naturvårdsförvaltningen	8
Sändlista	8

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar till Regeringen

JORDBÄRSMUREN - ÅLBO NATURRESERVAT

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

<u>Omfattning</u>	Jordbärsmuren samt Ålboån och Finnbäcken med omland
<u>Län</u>	Gävleborg
<u>Kommun</u>	Gävle
<u>Registerområde</u>	Hedesunda
<u>Fastigheter</u>	Delar av fastigheter tillhörande trakterna Ålbo, Rönäs, Flösta, Böle, Ullanda, Oppåker, Brunn och Kungsgården
<u>Lägesbeskrivning</u>	Ekonomiska kartan blad nr 12772 och 12782. Reservatet ligger öster om länsväg 254 mellan Gysinge och Hedesunda
<u>Areal</u>	ca 950 ha, varav 535 ha land och 415 ha vatten
<u>Markägare</u>	Enskilda och staten enligt förteckning i akten
<u>Naturvårdsförvaltare</u>	Länsstyrelsen

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Nedre Dalälven karaktäriseras av stora sjöliknande fjärdar förbundna med flacka forsar. Vid forsarnas utfall i fjärdarna bildas deltan; en process som fortgår i oreglerade vattendrag. Deltalandet nedströms Gysinge vid Övre Hedesundafjärden, är med sina sedimentöar, utbildade som myrar och älvängar, ett vackert exempel på deltanatur.

Jordbärsmuren utgör en koncentrisk mosse utan gölar. Mossens inre trädlösa plan - en svagt välvd och regelbunden yta om ca 100 ha - kantas av en bård av låg tallskog. Skvattram, hjortron och odon är karaktärsväxter här. Mot fastmarken i väster finns välutbildade, blöta kärr s.k. laggkärr. Jordbärsmuren anses vara Sveriges största, oskadade, och mest regelbundna koncentrisk mosse utan gölar.

Norr om Jordbärsmuren mynnar Ålboån och Finnbäcken. Åarna omges av älvängar och myr uppsplittrade av moränryggar. Fastmarksbårderna kantas av aspdominerade strandskogar. Ställvis är ekinslaget stort. Eken bildar bestånd inom några smärre områden. Barrblandskogen innanför bårderna är rik på löv såsom asp och björk, men även ek, ask och lind är vanliga. Hassel förekommer spridd i området.

Älvängarna har fram till 1950-talet utnyttjats för slätter. Sedan denna upphört pågår invandring av viden, björk och asp i ängarna. Detta är särskilt påtagligt i kantzonerna.

Skogsbruk har förekommit i området under modern tid. Nuvarande skogar som i allmänhet är mellan 35 och 95 år gamla har anlagts eller uppkommit av restskogar efter slutavverkning. Den rika lövförekomsten är sannolikt ett resultat av att löv lämnats vid gallringar till följd av svag efterfrågan på lövved för industri- eller bränsleändamål.

Självvallring av asp och björk resulterande i döda och döende träd skapar tillsammans med inslaget av äldre ek gynnsamma förhållanden för en rik vedinsektsfauna och indirekt, värdefulla biotoper för bl.a. hackspettar.

ÄRENDETS BEREDNING

Områdets naturvärden är väl dokumenterade senast i Naturvårdsverkets PM 1300 Naturvårdsplan för Nedre Dalälven.

I åtgärdsprogrammet som bilagts planen ges naturskyddet för området högsta prioritet.

Länsstyrelsen har sedan 1985 arbetat med förslag till naturreservat. Viktiga led i arbetet har varit avgränsningen, förslag till föreskrifter samt dispositions- och skötselplan. Skogsvårdsstyrelsen har dessutom på uppdrag av länsstyrelsen upprättat naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP) över områdets norra del.

Markägarna har under tiden länsstyrelsen utrett reservatsfrågan med jämna mellanrum hållits under- rättade härom. Dessutom har samråd förekommit om NISP-en samt om värdering och förhandling rörande ersättning för försvårad markanvändning inom NISP-området.

Sedan skogsvårdsstyrelsen ombesörjt ovannämnda värdering och förhandling har avtal träffats om ersättning och reservatsföreskrifter med samtliga tio enskilda fastighetsägare som har mark i områ- dets norra del.

Reservatsföreskrifterna och skötselplanen har i allt väsentligt godkänts av naturvårdsverket, kom- munen, skogsvårdsstyrelsen, STORA m fl i samband med Länsstyrelsens remiss.

Länsstyrelsen beslutade om reservatet 1990-03-12. Härefter har Naturvårdsverket köpt all mark av Stora Kopparbergs Bergslags AB inom reservatet. Detta föranleder ändring av skötselplanen och där- med nytt beslut av Länsstyrelsen.

OMRÅDETS BETYDELSE SAMT BEHOVET AV NATURSKYDD OCH VÅRD

Området utgör en del av Nedre Dalälvsområdet vil- ket är klassat som riksintresse för naturvård och friluftsliv enligt 2 kap 6 § naturresurslagen.

Jordbärsmuren behöver bevaras p g a sin betydelse för forskning, undervisning och naturmiljön. Sko- gen är representativ för Nedre Dalälven och har stor betydelse som genbank och biotop för till- bakaträngda och värdefulla djurarter. Älvängarna minner om tidigare slätter och bildar tillsammans med skogsholmar, bryn och vatten ett mycket till- talande landskap.

Bibehållande av dessa naturvärden förutsätter bl.a att delar av området undantas skogsbruk. Det är därför angeläget att avsätta områden som naturreservat.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen beslutar Länsstyrelsen, att det område omfattande Jordbärsmuren och området omkring Ålboån m m som med grov punktstreckad linje markerats på kartan, bilaga 1, skall utgöra naturreservat. Länsstyrelsen häver härmed sitt beslut 1990-03-12 om Jordbärsmuren - Ålbo naturreservat.

ÄNDAMÅLET MED RESERVATET

Ändamålet med naturreservatet är att bevara en värdefull del av Nedre Dalälvsområdet med intressanta våtmarker och skogar. Den ursprungliga naturen skall så långt möjligt bibehållas och lämnas för fri utveckling. Ändamålet är också att gynna hotade växter och djur. Området har också betydelse för forskning och undervisning.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

Landområdet är med avseende på markdispositionen uppdelat på två områdestyper, nämligen områden för naturvård, och områden för naturvårdsinriktat skogsbruk. Detta framgår av kartan till skötselplanen, bil. 2 sid 5. För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter skall gälla för reservatet.

- A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägares och andra sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet
- a. Inom områden för naturvård samt vattenområden gäller utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar förbud att
1. uppföra byggnad eller anläggning
  2. bedriva täkt, schaktning, fyllning eller muddring

80-219

3. avverka, röja eller ta hand om vindfällan, ved od
  4. skada övrig vegetation
  5. anlägga upplag
  6. bygga vägar och ledningar. Enklare drivningsvägar över is, frusen myr och älväng är undantagna
  7. anordna stängsel
  8. avvattna mark. Ålboån och Finnbäcken får renas till förutvarande djup och läge om de växer igen
  9. använda handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel
  10. använda terrängfordon för annat ändamål än jord-, skogsbruk och uttransport av fälld älg.
- b. Inom områden för naturvårdsinriktat skogsbruk gäller utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar förbud att
1. uppföra byggnad eller anläggning
  2. bedriva täkt, schaktning eller fyllning
  3. anlägga upplag som ej tillfälligtvis behövs för skogsbruket
  4. bygga nya vägar och ledningar. Enklare drivningsvägar är undantagna
  5. anordna stängsel
  6. avvattna mark
  7. använda handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel
  8. använda terrängfordon för annat ändamål än skogsbruk och hämtning av fälld älg
  9. utan samråd med länsstyrelsen plantera, röja eller avverka skog

Föreskrifterna ovan skall inte utgöra hinder mot de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet och som är angivna i bifogad, fastställd skötselplan.

Föreskrifterna skall inte heller påverka möjligheterna att bedriva jakt och fiske.

**B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen
angående markägares och andra sakägares skyldighet att tåla visst intrång**

För att trygga ändamålet med reservatet förpliktas markägare och andra sakägare med särskild rätt till marken tåla, att de åtgärder vidtas som framgår av fastställd skötselplan, bilaga 2, nämligen

1. att gränser markeras och att informationstavlor sätts upp
2. att delar av skogsbestånden samt vissa älvängar vårdas enligt skötselplanen

**C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen
om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet**

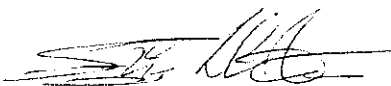
Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning
2. elda
3. färdas med terrängfordon
4. medvetet störa djurlivet
5. medföra hund som ej är kopplad

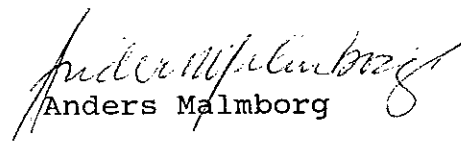
D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

1. Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen. Vid förvaltningen skall samråd fortlöpande äga rum med berörda markägare.
2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa skötselplanen, bilaga 2.

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljö- och naturresursdepartementet, se bilaga 3.

Stig Hammarsten

Anders Malmberg

Bilagor

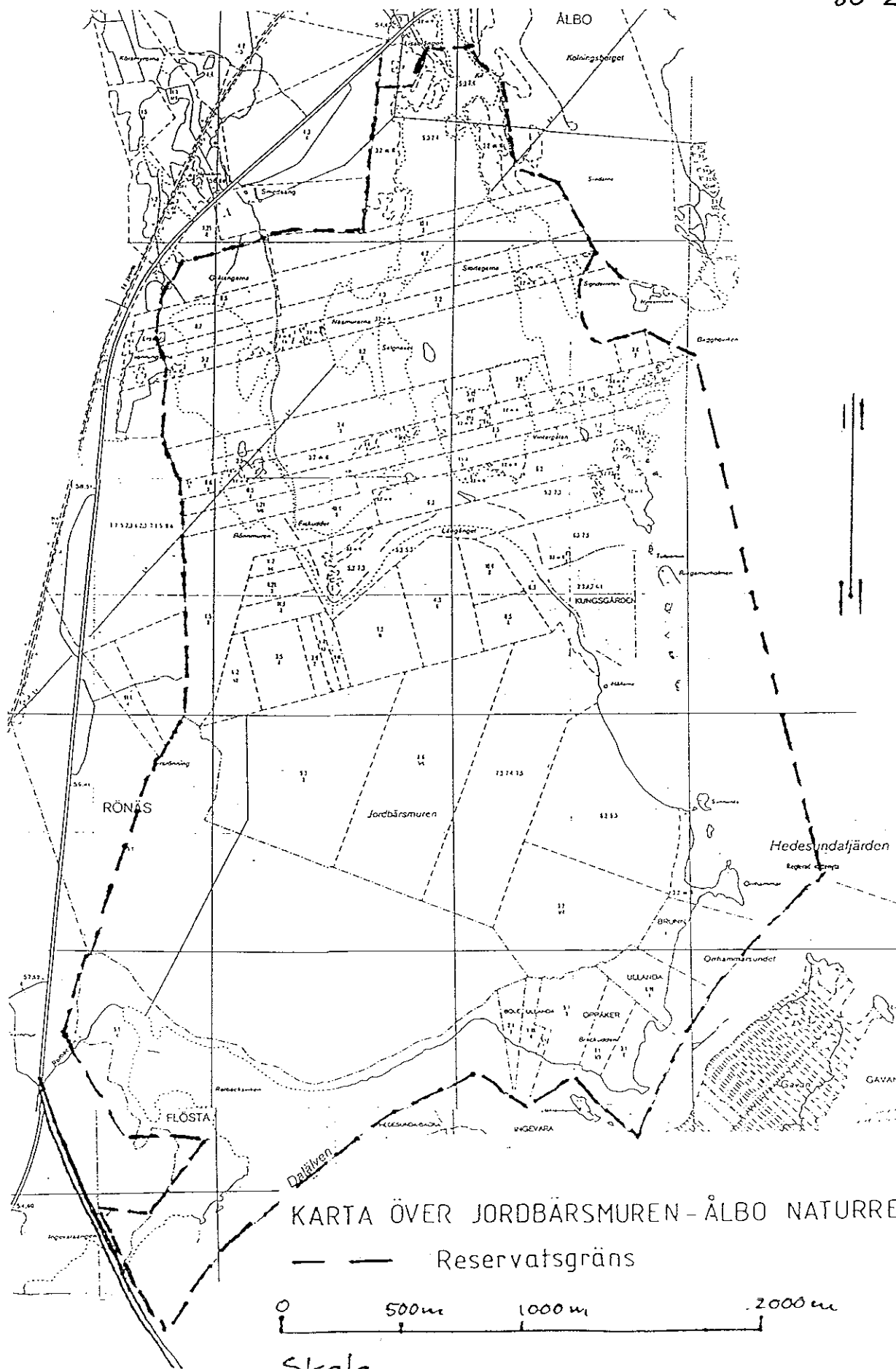
- 1 Karta över Jordbärsmuren-Ålbo naturreservat
- 2 Skötselplan för " " "
- 3 Hur man överklagar till Regeringen

Sändlista

Statens naturvårdsverk 2 ex
Gävle kommun
Fastighetsbildningsmyndigheten
Fastighetsregistermyndigheten
Skogsvårdsstyrelsen
Naturvårdsregistret
Länsförfattningarna

Miljövårdsenheten 10 ex
Samhälls- o kulturenheten
Lantbruksenheten

KARTA ÖVER JORDBÄRSMUREN-ÄLBO NATURRESERVAT

— — — — — Reservatsgräns

0 500m 1000m 2000m

Skala

S K Ö T S E L P L A N F Ö R
J O R D B Ä R S M U R E N - Å L B O
N A T U R R E S E R V A T

Skötselplanen har upprättats av länsstyrelsen 1989.

Följande underlag har använts

1. Vegetationskarta över Nedre Dalälven upprättad 1975-80 av Statens Naturvårdsverk
2. Naturvårdsplan för Nedre Dalälven 1980. SNV PM 1300, jämte underlagsmaterial
3. Naturvårdsinriktad skogsbruksplan över område 003 ÅLBO upprättad av Skogsvårdsstyrelsen 1987.

Ovannämnda dokument ger en fyllig beskrivning av områdets natur.

1 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Det övergripande målet är att bibehålla områdets natur och dess värden.

1.2 Disposition

Området skall i huvudsak disponeras för naturvård. Vissa delar disponeras för naturvårdsinriktat skogsbruk. Området skall vara tillgängligt enligt allemansrätten. Markdisposition och markanvändning framgår av kartan, sid 5.

1.3 Allmänna riktlinjer och åtgärder

1.3.1 Skogsmark som disponeras för naturvård

Inom naturskogsartade skogsområden skall inga åtgärder vidtas.

Åtgärder inom övriga skogsområden begränsas i huvudsak till kantzonerna mot vatten och våtmark. Syftet härmed är att gynna lövträden till förmån för hotade eller sällsynta insekter och fåglar. Barrträd borthugges, främst där de tränger eller starkt hotar lövträden. Vidare bör grövre ekar frihuggas om inte faunaskyddsaspekter talar mot detta.

Inom reservatets kantzoner mot produktiv skogsmark utanför reservatet får efter samråd med länsstyrelsen stormfällda barrträd tas till vara och större in-sektsangrepp i samlingar av barrträd behandlas. Sär-skilda skogsskyddsåtgärder inom dessa kantzoner be-kostas av naturvårdsmedel.

Övriga områden skall i princip ges fri utveckling. Undantag kan göras för särskilt viktiga lövträds-biotoper som hotas av barrträd.

1.3.2 Skogsmark med naturvårdsinriktat skogsbruk

Naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP) upprättad 1988 anger skogsbrukets inriktning på enskild mark. Skogsbruksåtgärder skall alltid föregås av samråd med länsstyrelsen.

1.3.3 Våtmark

Våtmarkerna är öppna, helt eller delvis bebuskade el-ler skogbeväxta.

Inget skogsbruk får bedrivas inom våtmarken.

Viss våtmark kan av naturvårdsskäl behöva hållas öp-pen genom avverkning och röjning.

Detaljplan över sådana åtgärder upprättas och genom-föres av länsstyrelsen.

1.3.4 Vatten

Ålboån, Finnbäcken och Rotbäcken, får rensas till förutvarande djup och läge om de växer igen.

1.3.5 Friluftsliv

Reservatet skall inte marknadsföras och inrättas för friluftsliv utöver att tre P-plater för besökande an-ordnas. Se kartan sid 5. Avtal träffas härom mellan länsstyrelsen och markägaren.

1.3.6 Byggnader och anläggningar

Inom reservatet finns två fritidshus med uthus samt två mindre kraftledningarna. Husen och ledningarna be-rörs ej av naturreservatsföreskrifterna.

2 INFORMATION

Informationstavlor framställs av länsstyrelsen och anslås på platser som är markerade på kartan, sid 5.

3 GRÄNSMARKERING

Reservatet skall märkas ut av länsstyrelsen enligt svensk standard och enligt naturvårdsverkets anvisningar.

4 SAMRÅD

Länsstyrelsen skall samråda med berörda markägare om naturvårdsåtgärder inom reservatet.

5 NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

5.1 Tillsyn

Länsstyrelsen skall ombesörja tillsyn över reservatet. Särskild tillsynsman anlitas. I tillsynen ingår såväl att tillse att reservatsbestämmelserna följs som att göra noteringar om iakttagelser inom reservatet.

5.2 Dokumentation av utförda åtgärder

Länsstyrelsen skall dokumentera utförda åtgärder i rapport.

Följande bör anges.

- år och månad för åtgärdens utförande
- del av reservatet (skötselområde etc)
- åtgärdens eventuella effekt
- kostnad för åtgärden
- eventuella samråd och tillstånd

4.3 Finansiering av åtgärderna enl skötselplanen
och naturvårdsförvaltningen

4.3.1 Finansieringsplan

Kommunen bekostar ev renhållning.

Staten står för alla kostnader för skötsel och naturvårdsförvaltningen i övrigt.

Ekonomisk plan (undantas från fastställelse).

Den ekonomiska planen är en vägledning för länsstyrelsen om reservatets kostnader.

Åtgärd	Kostnad 1994/95	Kostnad 1995/96	Årlig kostnad
Framställning av inf. skyltar	15 000		
Utmärkning av gränser m m	20 000		
Tillsyn	1 500	3.000	3.000
Vegetationsvård		5.000	1.000
Tre P-platser		3.000	
Summa	36 500	11 000	4 000

KARTA ÖVER JORDBÄRSMUREN-ÅLBO NATURRESERVAT

Markdisposition och markanvändning

Pi = Parkeringsplats
information

TECKENFÖRKLARING

- Reservatsgräns
- ~ Vatten
- Sumpskog
- Myr, älväng
- Fastmark, naturvårdsinriktat skogsbruk
- Inget skogsbruk

100 500 1000m
SKALA